บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษา เรื่อง การส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลลำชี อำเภอฆ้องชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้ศึกษาได้กำหนดวิธีดำเนินการศึกษา ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้สูงอายุในเขตพื้นที่ตำบลลำชี ที่ได้รับเบี้ยยังชีพ จำนวน 648 คน จากจำนวน 8 หมู่บ้าน (ทะเบียนผู้สูงอายุที่มีสิทธิรับเบี้ยยังชีพ, 2555 : 1) ขององค์การบริหารส่วนตำบลลำชี อำเภอฆ้องชัย จังหวัดกาฬสินธุ์

2. กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้สูงอายุ ในเขตพื้นที่ตำบลที่ได้ เบี้ยยังชีพ จำนวน 247 คน คำนวณหากลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ ยามาเน่ (Yamane) จากนั้นทำการสุ่มอย่างง่าย โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ได้ผู้สูงอายุในเขตพื้นที่ตำบลลำชี จำนวน 247 คน โดยคำนวณหากลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร Yamane ดังนี้

$$\text{สูตร} \qquad n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

n คือ จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

e คือ สัดส่วนความคลาดเคลื่อน (.05)

N คือ จำนวนประชากรทั้งหมด

มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แทนค่า $n = \frac{648}{1+648(0.05)^2}$

$n = \frac{648}{2.62}$

$n = 247$

ได้กลุ่มตัวอย่าง เท่ากับ 247 คน

ขั้นตอนที่ 2 การหาสัดส่วนขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีหาจากขนาดกลุ่มตัวอย่างยามาเน่ (Yamane) เพื่อหาขนาดกลุ่มตัวอย่างของผู้สูงอายุในแต่ละหมู่บ้าน ดังตารางที่ 2

สูตร

$$\text{คำนวณสัดส่วนขนาดกลุ่มตัวอย่าง} = \frac{\text{ขนาดกลุ่มตัวอย่าง} \times \text{จำนวนผู้สูงอายุในแต่ละหมู่บ้าน}}{\text{จำนวนผู้สูงอายุทั้งหมด}}$$

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

เช่น ขนาดกลุ่มตัวอย่างของผู้สูงอายุในหมู่ที่ 1

$$= \frac{247 \times 131}{648}$$

จากการคำนวณสัดส่วนขนาดตัวอย่างของผู้สูงอายุในหมู่ที่ 1 ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 50 คน

ตารางที่ 2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนผู้สูงอายุ	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
1	บ้านโนนแดง	131	50
2	บ้านโนนแดง	93	35
3	บ้านกุดเชือม	63	24
4	บ้านหนองหวาย	68	26
5	บ้านวังยาง	73	28
6	บ้านท่าเยี่ยม	109	42
7	บ้านหนองคล้า	73	28
8	บ้านสะดำศรี	38	14
	รวม	**648**	**247**

ที่มา : องค์การบริหารส่วนตำบลลำชี, 2555 : 1

ขั้นตอนที่ 3 ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการนำสลากหมายเลขประจำบ้านที่มีผู้สูงอายุในแต่ละหมู่บ้านใส่กล่องแล้วหยิบขึ้นทีละใบและจดบันทึกไว้แล้วนำสลากลงในกล่องอีกเพื่อให้ทุกครัวเรือนมีโอกาสถูกเลือกเท่ากัน แล้วจึงหยิบขึ้นใหม่ทีละใบ จนครบตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างทุกหมู่บ้าน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

1. ลักษณะเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นแนวทาง โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ หมู่บ้าน เป็นแบบสอบถามรายการ (Check Lists)

ตอนที่ 2 การส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลลำชี อำเภอฆ้องชัย จังหวัดกาฬสินธุ์

ตอนที่ 3 ศึกษาข้อเสนอแนะของผู้สูงอายุเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลลำชี อำเภอฆ้องชัย จังหวัดกาฬสินธุ์

2. ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

ผู้ศึกษาได้ศึกษาการสร้างเครื่องมือตามลำดับ ดังนี้

2.1 ศึกษานิยาม ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง การส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลลำชี อำเภอฆ้องชัย จังหวัดกาฬสินธุ์

2.2 ร่างแบบสอบถามโดยอาศัยข้อมูลจากข้อ 2.1 โดยได้นำแนวคิดการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลลำชี อำเภอฆ้องชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ ใน 4 ด้าน โดยได้นำแนวคิดของ เอสเคป (ESCAP, 1990 : 9-12 ; อ้างถึงใน อุไรรัตน์ ทองคำชื่นวิวัฒน์ และปัญญา ธีระวิทยเลิศ, 2549 : 17-18) และยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลลำชี มาสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาครั้งนี้

2.3 นำร่างแบบสอบถามนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจแก้ไขเสนอแนะ ปรับปรุง เพื่อความเหมาะสม และความถูกต้องของแบบสอบถาม

2.4 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจแก้ไขของผู้เชี่ยวชาญไปปรับปรุงแก้ไขแล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจพิจารณาอีกครั้ง ก่อนนำไปใช้

3. การหาคุณภาพเครื่องมือ

ในการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาได้ดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

3.1 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) เพื่อให้ถูกต้องตามหลักวิชาการและความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบแบบสอบถามเพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะแต่ละด้าน โดยการหาค่า IOC (Index of Congruence) ซึ่งมีผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่

3.1.1 นางธนพร จันทะเขต วุฒิการศึกษา รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเอก รัฐประศาสนศาสตร์ ตำแหน่ง บุคลากร องค์การบริหารส่วนตำบลลำชี อำเภอฆ้องชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านโครงสร้างและเนื้อหา

3.1.2 นางทิวาพร ไชยลิ้นฟ้า วุฒิการศึกษา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน ตำแหน่ง ครู โรงเรียนบ้านโนนเมืองท่าสองคอน ตำบลแพง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม เป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านสถิติ

3.1.3 นายมานิตย์ ถิ่นจันดา วุฒิการศึกษา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขา บริหารการศึกษา ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านยางใหญ่ ตำบลยางน้อย อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม เป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านภาษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

3.2 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบของผู้ทรงคุณวุฒิเสนออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระอีกครั้งหนึ่งเพื่อขอความเห็นชอบ

3.3 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Discrimation Power)โดยใช้ค่าสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Item total Correlation) โดยค่าอำนาจจำแนกรายข้อมีค่าระหว่าง 0.28-0.83 และหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่า (Alpha Coefficient) ตามวิธีของ ครอนบาค (Cronbach) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 65) ทั้งฉบับ โดยมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับที่ระดับ 0.95

3.4 จัดพิมพ์ฉบับสมบูรณ์และนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาเรื่อง การส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลลำชี อำเภอม้องชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้ศึกษา ได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. นำหนังสือจากวิทยาลัยกฎหมายและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามถึงนายกองค์การบริหารส่วนตำบลลำชี เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลลำชี

2. ผู้ศึกษาแจกแบบสอบถามกับกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งผู้ศึกษาชี้แจงวัตถุประสงค์ความเป็นมา และประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษา เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามเกิดความเข้าใจตรงกัน และให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามอย่างถูกต้องครบถ้วน

3. ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ครบตามจำนวน 247 ชุด

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การจัดกระทำข้อมูล

1.1 นำแบบสอบถามมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม

1.2 นำแบบสอบถามมาลงรหัส และบันทึกคะแนน ประมวลผลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้ความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

2. 2 การวิเคราะห์ระดับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลลำชี อำเภอฆ้องชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ สถิติที่ใช้คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ใช้คำถามแบบประมาณค่า 5 ตัวเลือก คือ ระดับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตมากที่สุด ระดับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตมาก ระดับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตปานกลาง ระดับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตน้อย และระดับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตน้อยที่สุด โดยใช้เกณฑ์ แปลผลตามหลักการของลิเคิร์ท (บุญชม ศรีสะอาด, 2553 : 101) ซึ่งเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ให้คะแนน 5 หมายถึง มีระดับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตมากที่สุด
ให้คะแนน 4 หมายถึง มีระดับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตมาก
ให้คะแนน 3 หมายถึง มีระดับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตปานกลาง
ให้คะแนน 2 หมายถึง มีระดับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตน้อย
ให้คะแนน 1 หมายถึง มีระดับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตน้อยที่สุด

และนำมาแปลความหมาย กับเกณฑ์ประเมิน ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553 : 100)

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง มีระดับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง มีระดับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง มีระดับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง มีระดับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง มีระดับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตน้อยที่สุด

2.3 เปรียบเทียบระดับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลลำชี อำเภอฆ้องชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกหมู่บ้าน ใช้ F-test โดยผ่านการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) หากพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จะทดสอบรายคู่ด้วยวิธีการของ LSD (Least Significant Difference)

2.4 วิเคราะห์ข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา การหาความหมาย สรุปประเด็น และแจกแจงความถี่ แล้วนำเสนอโดยการพรรณนาความ (Content Analysis)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบเครื่องมือ

มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์ RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

1.1 ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยการหาค่า IOC (Index of Congruency)

สูตร $$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้อง

$\sum R$ แทน ผลรวมคะแนนข้อคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

1.2 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Item total Correlation) ค่าประสิทธิภาพในการจำแนกคุณลักษณะผู้ตอบแบบสอบถามคะแนนสูงกับผู้ตอบแบบสอบถามคะแนนต่ำ (ไพศาล วรคำ, 2555 : 327)

$$r_{XY} = \frac{n\sum XY - (\sum X)(\sum Y)}{\sqrt{\left\{n\sum X^2 - (\sum X)^2\right\}\left\{n\sum Y^2 - (\sum Y)^2\right\}}}$$

r_{XY} แทน ดัชนีอำนาจจำแนก

X แทน คะแนนรายข้อ

Y แทน คะแนนรวมของทุกข้อ

n แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

1.3 ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Crombachs Alpha Cocfficicient Method) ค่าความน่าเชื่อถือ หรือความเชื่อมั่นของแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่าทั้งฉบับ (ไพศาล วรคำ, 2555 : 282)

$$\alpha = \frac{K}{K-1}\left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2}\right]$$

เมื่อ α แทน ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น

k แทน จำนวนข้อคำถาม

$\sum S_i^2$ แทน ผลรวมของความแปรปรวนของแต่ละข้อ

S_t^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนรวม

2. สถิติพื้นฐาน

2.1 ค่าร้อยละ (Percentage) (บุญชม ศรีสะอาด, 2553 : 101)

จากสูตร $P = \frac{f \times 100}{N}$

เมื่อ p แทน ร้อยละ
f แทน ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นร้อยละ
N แทน จำนวนความถี่ทั้งหมด

2.2 ค่าความถี่ (Frequency)

2.3 ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) (บุญชม ศรีสะอาด, 2553 : 102)

จากสูตร $\overline{X} = \frac{\sum X}{N}$

เมื่อ $\overline{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย
$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม
N แทน จำนวนคะแนนในกลุ่ม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

2.4 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) (บุญชม ศรีสะอาด, 2553 : 103)

จากสูตร $S.D. = \sqrt{\frac{\sum(X - \overline{X})^2}{N-1}}$

เมื่อ S.D แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
X แทน คะแนนแต่ละตัว
$\overline{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย
$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม

N แทน จำนวนคะแนนในกลุ่ม

$\sum$ แทน ผลรวม

3. เปรียบเทียบระดับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลลำชี อำเภอฆ้องชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ จำแนกหมู่บ้าน ใช้ *F-test* โดยผ่านการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) หากพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จะทดสอบรายคู่ด้วยวิธีการของ LSD (Least Significant Difference)

สูตร $$F = \frac{MS_B}{MS_W}$$

F แทน ค่าสถิติที่ใช้เปรียบเทียบกับค่าวิกฤติจาการแจกแจงแบบ F เพื่อทราบนัยสำคัญ

MS_b แทน ค่าประมาณความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม Mean Square Between Groups

MS_w แทน ค่าประมาณความแปรปรวนภายในกลุ่ม Mean Square Within Groups

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY